

קובץ

ראשי פרקים
מתולדות ר' אברהם דוד לאוואוט
-אבי זקנו של כ"ק אדמו"ר-

* * *

יו"ל לכבוד ח"י אדר
מאה ועשרים שנה להסתלקותו

פתח דבר

היות ובח"י אדר שנה זו – ה'תש"ע – מתמלאים מאה ועשרים שנה ליום ההילולא של מוה"ר ר' אברהם דוד לאוואט אבי זקנו של כ"ק אדמו"ר, רב בניקולייב, אשר כ"ק אדמו"ר התעסק בהדפסת ספרו קב נקי על עניני גיטין, שמחים אנו להגיש בזה לפני קהל שוחרי תורה וחסידות ראשי פרקים מתולדותיו שערך כ"ק אדמו"ר, וכן כמה ענינים בשייכות אליו.

הקובץ נלקט ונערך ע"י התמים מאיר שלמה שיחי' לובעצקי.

המוצאים לאור

ד' אדר ה'תש"ע
שנת פרצת
ששים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר

ראשי פרקים מתולדות המחבר

(נערך ע"י כ"ק אדמו"ר בהקדמתו לספר קב נקי)

ר' אברהם דוד במוה"ר יהודא ליב לאוואט בעל המחבר ספר "קב נקי" והשלמות על הלכות סדרי גטין, נולד בשנת תקע"ה. הוא הצטיין בשכלו החד, כשרונותיו הנעלים וידיעתו הרחבה בים התלמוד. גם בצדקתו וטוב לבו קנה לו מעריצים רבים אשר רחשו לו אהבה רבה כל ימיו.

הרב רא"ד הי' מחסידי אדמו"ר ה"צמח צדק", והוא פעל מרבינו הצ"צ שהרה"ק ר' הלל זלה"ה מפאריטש (בעהמ"ס: פלח הרמון, לקוטי באורים, דרושי ההשתטחות, אמרי נועם?) יסע לערי רוסיא הקטנה מדי שנה בשנה להחזקת התורה והיהדות ולהפצת תורת החב"ד. והרה"ק ר' הלל הי' מחבבו ביותר. כן הי' מחביבי הרה"ק ר' אלי' יוסף מדריבין (בעהמ"ס אוהלי יוסף). אחר הסתלקות אדמו"ר ה"צמח צדק" הי' מקושר לבנו אדמו"ר מוהר"ש נ"ע.

הי' רב במושבה ראמאנאוקא. ובשנות תר"ד – תר"ה יסד שם אדמו"ר הצ"צ כולל לאברכים בהנהלת הררא"ד.

לערך בשנת השלשים וחמש לימי חייו נתמנה לרב בקהילת ניקוליוב ובמשרתו זו כהן פאר כארבעים שנה, עד יומו האחרון.

בבואו לעיר ניקוליוב היתה הקהלה היהודית בה קטנה ביותר. העיר הנמצאת על שפת ים השחור היתה נמל חשוב גם לספינות חוץ, וזכות הישיבה בה ליהודים לא ניתנה אז. יוצא מן הכלל הי' הקבלן המפורסם ר' סנדר רפאלוביץ וכל העוסקים על ידו בעבודת הנמל. ור' סנדר הזמין את הרב רא"ד להיות לרב ומ"ץ לקהלה זו. לאט לאט הלך מספר האוכלוסין היהודיים בעיר הלך וגדול, באשר ר' סנדר קבל רשיון הישיבה בעיר הזאת להרבה יהודים, ברשמו אותם לעובדים בנמל. ועפ"י עצת הרב היו ביניהם תלמידי חכמים, שו"בים, מלמדים וכו'.

הרב רא"ד פעל ועשה הרבה לטובת אחיו בקהלתו ובמושבות בפלך חרסון, בדאגו למצבם הרוחני והגשמי גם יחד. גם הממשלה הכירה ביושר לבו וכשרונותיו ומנתה אותו בשנת הארבעים לימי חייו גם לרב מטעם הממשלה בניקוליוב ובארבעים קולוניות – מושבות - אשר בסביבותי'.

דוגמא מעבודתו ופעולותיו: כשפרצה מגיפה במושבות, עבר הרב רא"ד בעצמו ממושבה למושבה והשתדל בכל עוז להביא עזרה ולמצא מזור ותרופה בעד החולים, הכין בתי חולים והביא רופאים והציל כמה נפשות. בעד עבודתו הנאמנה

בניקוליוב וכל המחוז מסביב הכירה לו הממשלה תודה וכיבדה אותו בשני אותות הצטיינות, של כסף ושל זהב. גם תיארה אותו בתואר "אזרח נכבד".

בהיות לו יד ושם בין חוגי הממשלה הוסיף אומץ בהשתדלותו להיטיב מצב היהודים הכלכלי. וגם הכניס רוח חיים במצבם הרוחני ותיקן תקנות רבות בעניני הנהגה ושמירת המצוות, תקנות שנשתמרו זמן רב אחר פטירתו. הודות להשפעתו הטובה נעשה כל הגליל דפלח חרסון למקום תורה ומצוה. גם הישיבה במושבה רומנובקה בפלח חרסון בהנהלת חתנו ר' ישראל ליב יאנובסקי נתפרסמה ונהרו אלי' תלמידים מקרוב ומרחוק.

מלבד הספרים "קב נקי" והשלמות וספר "בית אהרן" והוספות (עם הסכמת אדמו"ר מוהר"ש נ"ע) שנתקבלו ונתפשטו ביותר, הדפיס סידור אדמו"ר אדה"ז בדקדוק גדול וחיבר לו "שער הכולל" על הסידור בכלל ובפרט להראות מקור דברי אדה"ז ושינויי הנוסחא שלו, ו"נתיב החיים" על "דרך החיים" וביחד עמו – שנתחבב בכל בכל מרחבי המדינה.

מזיווגו הראשון הי' לו בת מרת ביילא רבקה, אשה צנועה ועדינה. בעלה הי' הרה"ג והרה"ח וכו' ר' ישראל ליב, הנ"ל. בניהם: הרב מאיר שלמה (ראה לקמן) הרב מנחם מענדל (שו"ב בקרעמענטשוג), הרב איסר (רב בקריווי ראג פלך חרסון) והר' משה (סוחר בחרסון). בנותיהם: פייגא, חוה, דינה, מוסיא, האדל, מינדל. אשתו בהזיווג השני היתה ממדינת פולין מרת פעסיא האכשטיין. בנם: ר' מנשה. בניו: ר' חיים יצחק, ר' אברהם דוד ור' ישראל ליב (סוחרים בקאנאדא). בנותיו: מרת ברכה (למשפחת שניאור) ומרת שרה (למשפחת מייערסון).

הרב רא"ד לקח אליו את בנו הבכור של בתו ביילא רבקה, ר' מאיר שלמה, וגידל אותו בביתו. בפטירתו השאיר אחריו מכתב לראשי קהלת ניקוליוב שימנו את בן בתו הר' ר' מאיר שלמה לממלא מקומו, כי הי' לו כבן. ואמנם הצטיין הרמ"ש בידיעתו הגדולה בתלמוד, בחסידותו ובמידותיו התרומיות, אשר כזקנו הי' אוהב שלום ובורח מן הכבוד. ולא אחרו ראשי הקהלה למלאות צוואתו.

* * *

הרב ר' אברהם דוד נפטר ביום ב', ח"י אדר, שנת תר"נ בעיר ניקוליוב ושם מ"כ. תנצב"ה.

(ע"כ מהקדמת כ"ק אדמו"ר)

ר' אברהם דוד לאוואט כנזכר לעיל הי' רב בעיר ניקולייב, העיר ניקולייב עומדת על שפת הים השחור ושוכן בה נמל מרכזי שקישר בינה ובין רחבי המדינה, וכן עם נמלים שמחוץ למדינה.

מחמת חשיבות העיר והנמל היו זמנים בהם לא אפשרו ליהודים להתגורר בעיר זו – אחד היהודים הבודדים שהורשה לדור בניקולייב היה ר' סנדר רפאלוביץ. ר' סנדר זה הי' קבלן מפורסם, ובזכות עסקיו שהיו קשורים בנמל התירו השלטונות לו ולעוזריו לדור במקום.

יהודי יקר זה ניצל את הרשות שניתנה לו, והביא למקום יהודים רבים ורשמים כעוזריו בעבודת הנמל. הוא דאג להזמין את הגאון רבי אברהם דוד לאוואט זצ"ל – אבי אמו של רבי מאיר שלמה – לשמש כרב ומורה צדק במקום. כך, בעידודו של הרב רבי אברהם דוד הלכה והתפתחה הקהילה היהודית בניקולייב, עד שבמרוצת הזמן הפכה לשמש כמרכז ומבצר לחסידות חב"ד, וכמה מענקי הרוח שבה כהרשב"ץ וחבריו, נמנו עם תושבי'.

קרוב למאה שנה שימשו אבות ומשפחת המלוכה, זקניו הדגולים של כ"ק אדמו"ר כרבנים ומורה צדק בעיר ניקולייב המפוארת בחסידותה, ובעיר זו אף נולד מי שלימים הי' מנהיג הדור – כ"ק אדמו"ר.

רבה הראשון של העיר ניקולייב הי' רבי אברהם דוד לאוואט זצ"ל, בעל "קב נקי", "שער הכולל", "בית אהרן והוספות", "נתיב החיים", "פסקי פרי מגדים", ועוד הרבה חיבורים חשובים וידועים, התמנה לרב הקהילה בשנת תר"י (בערך).

(מספר ר' גרשון מענדל גרליק שי' ביחידות הראשונה הרבי הורה לי (בין יתר הדברים המיוחדים): "ללמוד הלכות ברכות הנהנין עם דרך החיים ונתיב החיים מהסבא".)

רבי מאיר שלמה ז"ל הי' בנם של הגאון רבי ישראל לייב ינובסקי ששימש ראש ישיבה בעיר רומנובקה, והרבנית מרת ביילא רבקה, בתו של הגאון החסיד רבי אברהם דוד לאוואט, רבה של העיר ניקולייב.

ישיבה זו שבמושבה רומנובקה היתה מפורסמת במאוד, וכפי שמציין כ"ק אדמו"ר ברשימתו שבהקדמת הספר "קב נקי": "נהרו אלי' תלמידים מקרוב ומרחוק". לאחרונה התגלה (כפ"ח מס' 948 ומס' 956) שו"ת מר' "ישראל ארי' לייב הלוי מראמאנאווקא" מתאריך ח' אלול תרמ"ג אשר נדפסה בקובץ "יגדיל תורה" קונטרס ט' סי' קכה, אשר יצא לאור בעיר אודסה.

לזוג זה נולדו ארבעה בנים:

- (א) הבכור – הרב מאיר שלמה .
- (ב) הרב מנחם מענדל שהי' שו"ב בעיר קרמצ'וג.
- (ג) הרב איזר שהי' רב בקריווי-ראג – פלח חרסון.
- (ד) הרב משה שהי' סוחר בחרסון.

כן היו להם שש בנות: (א) פייגא. (ב) חוה. (ג) דינה. (ד) מוסיא. (ה) האדל. (ו) מינדל.

האב, רבי ישראל לייב נפטר כנראה בשנת תרמ"ד-תרמ"ה.

עוד בצעירותו של רבי מאיר שלמה, לקחו סביו הגרא"ד לאוואוט לביתו וגידלו וחינכו כבנו¹.

אגרת תמיכה שנכתבה על ידי בני כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", מי שהיו אח"כ האדמו"ר מהרחש"ז מלאדי, ואדמו"ר מהרי"ל מקאפוסט, ואדמו"ר מהרי"ן מניעזין.

אשר כפי הנראה – נכתבה בקשר לישיבה ותלמוד תורה בעיירה ראמאנאווקא, שניהל הגאון החסיד מוה"ר אברהם דוד לאוואוט – זקנו של כ"ק אדמו"ר זי"ע. ובשולי הגליון באה הוספה שהוסיף מוהרא"ד לאוואוט בעצמו:

"גם אנחנו באנו עפ"י הדברים המבוארים מע"ל, לעורר לבב אנ"ש, שראוי ונכון לתמכם ולסעדם באיזה עוזר וסיוע לצורך ישיבת ואסיפת הת"ת שבמחנם, שהוא דבר יקר ומצוה רבה להאיר עיניהם במאור התורה, והי' מעשה הצדקה שלום וחיים עד העולם

ידידם הדוש"ת מלו"נ חיים שניאור זלמן

ידידם הדו"ש באהבה ומודיעם נאמנה יהודה ליב

ידידם הדו"ש מלו"נ ח ומבקשם בכל הנ"ל ישראל נח

נקיטנא בשפולי היריעה ואימא שלום , ומבקשם יען שהמליצה הלזו נכתבה על נייר דק ונקרעה, ע"כ ימחולו נא על

כת"ה למען מצוה רבה הלזו, לחדשה מחדש בתוך הפנקס, והי' זה שלום.

הכ"ד המתאבק בעפר רגליהם

אברהם דוד במו"ה יהודה ליב מו"ץ דק' ראמאנאווקא

¹ הסיבה לכך כפי שמקובל הי' לחשוב היא מפני התיימותו בגיל צעיר אולם לאחרונה (בכפ"ח מס' 956) הוכח (ע"י ר"ב אבערלדנדר) אשר ר' ישראל ארי' ליב אביו של רבי מאיר שלמה נכח בחתונת בנו רבי מאיר שלמה, וזכה לראות כמה מנכדותיו שנולדו לפני נכדיו שנקראו על שמו, בין אלו שזכה לראות נמנית הרבנית חנה. וכנראה שרצונו של ר' ישראל ארי' ליב היה שסבו הגדול של רבי מאיר שלמה הגרא"ד לאוואוט יגדלו ויחנכו.

הור כ"ח א'מרו"ר מרנא ורנא
מנתח מעטל שליטא.

גולד ירא נסח חסידי בער קיילעבסע באקרוינט. חסידים - מעיק
מיטבו (ביחד עם מסמכתו) לער קיילעבסע (ויניקעטעראקווסק).
מכח שבעות - בביסום חסיד קיין - כח עשרה שנה אצל
אוינקער רבינו חמד וולד חייזר (אש"א) וז"ל וז"ל וז"ל
ו' זל יאנובער קיילעבסע (מיינעם) בייקוין וניקע
בו וז"ל לומר שבעות שבעות ופעולת חסידים - בעיקר בישיבת
החסידים, עם נמשע באישות עם כ"ח א'מרו"ר מרנא ורנא.
- נטע אלעגער - עם נוכח בעצם אדאעטע בתחיתות כ"ח
א'מרו"ר מרנא ורנא (שקייט אהרן ברייטוויז) חסידים - לחדש השנה,
נטע ליק א'מרו"ר מרנא ורנא (שקייט אהרן ברייטוויז) חסידים עם חרדי
וכו ר' יוסף ראזן וז"ל מענדעלעך (ויקפד פטעו סיני סיני). כן באים
בעיקר חסידי קיילעבסע ובעיקר חסידים - בחודש מרשון סמכתא
מכ"ח חסידי בער קיילעבסע (ונוהלין). אח"כ שנה אלעגער ובעת
מכ"ח א'מרו"ר מרנא ורנא (שקייט אהרן ברייטוויז) חסידים - בחודש
הער שנה ליקטעטלע, באסער ז"ח חסידות נטע (בלוחית אהרן
הרבינו ח"ת) קיילעבסע אלעגער, ובעת א"פ בראשית שנה א'
רבי ירושע עם ששס סמכתא חסידים על חמת. בחודש מרשון
סמכתא באסער לוחוד חתור וז"ל (שנתיפרה ע"י חתור
בזמא ובעתה לירענ). לפי חתום נטע לובלין. בחודש קיין נטע
מכ"ח לבלוז'ר בעיקר את חתום חסידים - לחדש חשו' נטע לירענ.
ז' סאל - בא ב'קשור' תאמת עם הרבינו הדרק'ת רות ח"י שטק
(ע"ז דל), י"ב סאל נטע (ביחד עם חתום ומסמכתו) לואראט. ביום
י"ד סאל נטע את כ"ח א'מרו"ר מרנא ורנא - הרבינו הדרק'ת

Handwritten notes on the left:
ה'רנ"א
ה'רנ"ב
ה'רנ"ג
ה'רנ"ד
ה'רנ"ה
ה'רנ"ו
ה'רנ"ז
ה'רנ"ח
ה'רנ"ט
ה'רנ"י
ה'רנ"יא
ה'רנ"יב
ה'רנ"יג

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document. The text is written in a cursive style and contains several lines of text. The top part of the document is circled in red. The text is mostly illegible due to the cursive handwriting.

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document. The text is written in a cursive style and contains several lines of text. The top part of the document is circled in red. The text is mostly illegible due to the cursive handwriting.

Handwritten text in Hebrew, likely a letter or document. The text is written in a cursive style and contains several lines of text. The top part of the document is circled in red. The text is mostly illegible due to the cursive handwriting.

בשנת תרמ"ט התרבו החסידים בניקוליוב, באופן שלא הספיק להם בית המדרש אחד. ר' אשר התחיל להשתדל לבנות בית הכנסת נוסף בעיירה. בח' טבת תרמ"ט כותב לו מוהרא"ד לאוואוט "הנה מעתה, אחר אשר נחלט הדבר שבהכרח לבנות בהמ"ד חדש שיספיק לכל הקהל, חל עליך איסור שלא תתחלק למנין בפני עצמו".

כעבור שנה בח"י אדר תר"נ, נפטר מוהרא"ד לאוואוט, והשאר מכתב לראשי קהלת ניקוליוב שימנו את בן בתו הרב ר' מאיר שלמה ינובסקי לממלא מקומו, וכן עשו. כשהוצרך כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע לכתוב להם בעניני העיר, הי' כותב לשניהם יחד, אל הרב מוה"ר מאיר שלמה ינובסקי, והשו"ב ר' מוה"ר אשר גרוסמאן (אג"ק ח"ד אגרת תתקכ"א).

(תולדות ר' אשר - תשורה מהחתונה ט' מר-חשון תש"ע)

עבור הספר של רא"ד לאווט "בית אהרן" כ"ק אדמו"ר מהר"ש באופן יחודי נתן הסכמה לספר וזה הלשון הנדפס בספר "בית אהרן":

הסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש יע"א

כאשר יצא הספר **בית אהרן והוספות** מבית הדפוס ברשיון הצענזער, בלי נדר אקבל איה"ש ספר הנ"ל במחיר אשר ישית עליו בעל המחבר ההוספות. ומלבד מעלת עצם הספר, מהראוי ונכון לאוהבי תורה לקנות ספר זה לחזק ידי העוסקים בתקון אזנים לקופה. ולראיה באתי על החתום יום ה' י"א מנחם אב תרל"ט לפ"ק.

נאם שמואל.

כמו"כ מוהר"ר ר' ברוך שלום בנו הבכור של הצ"צ ואבי זקנו של כ"ק אדמו"ר נתן הסכמתו לס' "קב נקי" וזה הלשון:

הסכמת הרב הקדוש המפורסם כו' כבוד קדושת שם תפארתו, מוהר"ר **ברוך שלום** נ"י, בן לאותו צדיק הרב המפורסם קדוש עליון, אדונינו מורינו ורבינו, הגאון הגדול, החסיד והעניו, אור עולם מופת הדור, איש אלקים קדוש וטהור, עטרת תפארת ישראל, כבוד קדשו שם תפארתו מוהר"ר **מנחם מענדל** נבג"מ מליבאוויטש

לכבוד כללות עמינו בני ישראל שיחיו,

אנכי בדרך נחני ד' דרך ק"ק ניקאלאייעב, והראה לי כבוד ידי"נ הרב המופלג
השנון כו' מוה' אברהם דוד נ"י האב"ד דק"ק הנ"ל, את אשר נפשו אותה ויעש
סמיכות ותוספות לסדר הגט של מהר"מ ר' יוזפש, בתוספות מרובה מספרי
הראשונים אשר לא היו בימיו בדפוס עדיין, ומשו"ת האחרונים שנתפשטו בקרב
ישראל אחר מהר"מ הנ"ל. וסדר כל אלה בסדר נכון, כל דבר על מקומו, למען יהיו
כל ההלכות מסודרים בטעמיהן לפני מסדרי גיטין. ולדעתי דבר גדול ונחוץ עשה.
והגם כי מידי עברי בדרך לא שמת עיוני בו כראוי, אבל אוקי גברא אחזקתו שלא
הוציא מת"י דבר שאינו מתוקן, והעתיק הדברים כמו שהם.

ובפרט שידיד"נ כבוד הרב החרף ובקי סוע"ה המפורסם כו' כש"ת מוה' יוסף
נ"י תומארקין האב"ד דק"ק קרעמענטשיק עיין בזה כדי צרכו, והסכים על ידו
להביאו לבית הדפוס. ובשם **קב נקי יקרא**. לזאת אף ידי תכון עמו, והנני מסכים
הולך להדפיס את הכתבים הללו. ובקשתי מאת אחב"י שיחיו להיות בתומכי נפשו
וליתן לו כסף קדימה על הוצאות הדפוס כי רבה, ויוכל להוציא מחשבתו הטובה
מכח אל הפועל. ובשכר זה ישאו ברכה מאת ד',

כחפץ הדו"ש וטובם כל הימים,

ברוך שלום באמו"ר ז"ל הרב המפורסם, קדוש עליון, אדונינו מורינו ורבינו,
הגאון הגדול, איש אלקים קדוש וטהור, עטרת תפארת ישראל, כק"ש תפארתו
מוהר"ר **מנחם מענדל נבג"מ זי"ע**.

ההסכמה אינה מתוארכת, אך מוכח מתוכה שהיא נכתבה אחרי הסכמתו
של מהר"י תומארקין, שנחתמה בט"ז כסלו תרכ"ח.

COLORADO

עם ארבע בלתי חסר הבקרים המבוארתי מיל ארבע אלפי

אלף שראוי ונגד לתכנס ולסעוד בארבע עשר

אסוף וכזה יסבת ואני יחד הרת לבחור

שהוא בבר יני ויבוא ויבוא

וארבע אלף עשרים פחות

והי יבוא הבלתי שלום וחיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים

יבוא המבוארתי חיים